

Skötselplan för naturreservatet Skilsnäs i Värnamo och Ljungby kommuner

Syfte med områdesskyddet

Syftet med reservatet är att bevara ett område med bokdominerad ädel-lövskog i olika ålder och nedbrytningsstadier. Syftet är även att inom reservatsområdet upprätthålla goda förutsättningar för ett rikt fågelliv. Inom ramen för bevarandet av naturvärdena ska reservatet dessutom ge möjligheter till naturupplevelser och vetenskaplig forskning.

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Skilsnäs
Objektnummer	f-län: 06-02-068 g-län: 07-02-076 (preliminärt)
Skyddsform	naturreservat
Län	Jönköping och Kronoberg
Kommuner	Värnamo och Ljungby
Församlingar	Tännö och Dörarp
Naturgeografisk region	sydsvenska höglandets och smålandsterrängens myrrika västsida (11)
Kartblad	topografisk karta: 5D SO, 5D NO ekonomisk karta: 5D 4j, 5D 5j
Lägesbeskrivning	i sjön Flåren på länsgränsen
Fastigheter	Värnamo Norrtorp 2:8 och Ljungby Dörarp 5:134
Markägare	staten
Gräns	fastighetsgräns enligt kartan, bilaga 1
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Areal	202 ha, varav vatten 170 ha 152 ha ligger i Jönköpings län och 50 ha ligger i Kronobergs län

Datum	Diarienummer	Sid
2001-03-05	231-11424-00 (f) 231-5071-00 (g)	2(7)

Markslag	F-län	G-län
Skogsmark	28 ha	ca 3 ha
Öppen översvännings- mark	1 ha	
Vatten	123 ha	47 ha

Naturtyp	F-län	G-län
Bokskog	24 ha	1,9 ha
<i>Bokskog av fryle-typ (9110)*</i>	24 ha	
<i>Äldre naturlig ädellövskog (9020)*</i>		1,9 ha
Lövbarrblandskog	ca 3 ha	
Klibbalsumpskog	ca 1 ha	
<i>Alluvial lövskog (91E0)*</i>	1 ha	
Barrblandskog på öar		ca 1 ha
Öppen starrfuktäng	ca 1 ha	
Vatten (sjö)	123 ha	47 ha
<i>Oligo-mesotrof sjö (3130)*</i>	123 ha	47 ha

*) Natura 2000-habitat (kod)

Topografi, geologi och läge

Skilsnäs ligger som en halvö i sjön Flåren. Vid högvatten är dock landförbindelsen avskuren och Skilsnäs är under en stor del av året snarare en ö än en halvö. Kring Skilsnäs finns flera små öar och skär. I reservatets södra del ligger de två Furuöarna.

Bergarten i området utgörs av yngre granit. Skilsnäs har till största delen stenbunden mark eller ren blockmark. Jordarten består av svallad morän. Trots den svårvittrade berggrunden indikerar vegetationen på Skilsnäs att moränen har inslag av mer näringsrika mineral.

Historik

De centrala delarna av halvön Skilsnäs har använts för bete och slåtter fram till i början av 1900-talet. Under första världskriget skedde viss avverkning av brännved och 1935 avverkades en del alskog. Därefter har området lämnats orört. Skogen har uppstått genom självföryngring och har fått utvecklas fritt.

Växt- och djurliv

Datum	Diarienummer	Sid
2001-03-05	231-11424-00 (f) 231-5071-00 (g)	3(7)

Idag är Skilsnäs huvudsakligen bevuxen med gammal bokskog och ädellövblandskog med bok, björk, ek, al och asp, samt även en ökande andel gran. Huvuddelen av bokskogen är av hedtyp. Markvegetationen är ibland rikare med arter som tandrot, vispstarr, hässlebrodd och blåsippa.

Skogen befinner sig idag i ett intressant igenväxningsstadium med en mängd döende björk och bok. Här finns rikligt med grova högstubbar, torrträd och lågor och även levande grova träd. Området är mycket värdefullt för lavar, mossor, insekter och svampar. På murken bokved har till exempel koralltaggsvamp hittats. Fågellivet är rikt med bland annat häckande mindre hackspett. Vitryggig hackspett finns inte kvar idag, men har tidigare förekommit i området. Uppgifter om noterade förekomster av hotade arter och signalarter, samt arter i EU:s art- och habitatdirektiv finns samlade i bilaga 2a.

Flertalet av småöarna mellan Skilsnäs och fastlandet är bevuxna med tall och triviala lövträd. Öarna är attraktiva häckningsplatser för flera sjöfågelarter. Man har bland annat observerat fiskgjuse, storlom, havstrut och fisktärnor.

Friluftsliv

Skilsnäs är inte så välbesökt, till stor del beroende på att halvön ofta är avskuren från land. En del besökare kommer med båt och lägger då oftast till i sydöst. Det låga besöksstrycket gör att de stigar som finns är djurstigar och spåren av besökare är få.

Bevarandevärden

1. Biologiska värden

De biologiska värdena finns framför allt på art- och substratnivå. Den rikliga förekomsten av död lövved i olika nedbrytningsstadier och av levande grova lövträd skapar goda livsbetingelser för lavar, mossor, svampar och vedinsekter, samt fåglar. Skilsnäs relativa otillgänglighet bidrar också till områdets betydelse för ett rikt fågelliv.

2. Värden för friluftslivet

Skilsnäs har ett värde för de besökare som uppskattar orördhet. Skilsnäs är även intressant för t.ex. fågelskådare.

Datum	Diarienummer	Sid
2001-03-05	231-11424-00 (f) 231-5071-00 (g)	4(7)

Prioriterade bevarandevärden

Skilsnäs har stor ekologisk betydelse för lavar, mossor, svampar, insekter och fåglar som är knutna till bokdominerad ädellövskog i olika successionsstadier. Skilsnäs och omkringliggande öars relativa otillgänglighet gör också att området har betydelse för fågellivet.

Referenser

Christoffersson, I. 1975. *Naturinventering i Värnamo kommun*.
Naturvårdsverket, 1999. *Bedömningsgrunder för miljö kvalitet – Skogslandskapet*. Rapport 4917.
Skogsvårdsstyrelsen. Anteckningar från fältbesök, Krister Wahlström.
Sönnermo, H. & Carlsson, P. 1978. *Fågelinventering – specialarbete i naturvård*.

Mål och föreskrifter för skötsel av reservatet

Skötselområde

Reservatet består av 31 ha skogsmark, 1 ha starrmark och 170 ha vatten. All skogsmark inom reservatet utgör ett och samma skötselområde.

Övergripande mål med skötseln

I huvudsak ska lövskogen få utvecklas fritt inom reservatet. Förekomsten av gran får begränsas med aktiva skötselåtgärder på Skilsnäshalvön. Fri utveckling gäller på de öar som ligger kring halvön.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

Skilsnäshalvön ska utgöras av bokdominerad lövnaturskog (28 ha).
Riktvärde för förekomst av död ved på Skilsnäshalvön ska vara minst 10 lågor/ha (diam.>20 cm).
Det ska inom reservatsområdet finnas förutsättningar för häckning av spillkråka, mindre hackspett, mindre flugsnappare och fiskgjuse.

Skötselmål

Målet med skötseln av Skilsnäshalvön är att de värden som finns knutna till grova ädellövträd och grov död ved (stående och liggande) ska finnas kvar. Eftersom en stor andel gran kan hota områdets naturvärden, bl.a. genom beskuggning, ska granförekomsten begränsas innan "skador" på lövskogens naturvärden uppstått.

Datum	Diarienummer	Sid
2001-03-05	231-11424-00 (f) 231-5071-00 (g)	5(7)

Skötselåtgärder

Skilsnäshalvön delas upp i två delområden (se karta), med viss skillnad i hur mycket gran som bör tillåtas. Skillnaden i skötsel ger variation inom reservatet och bidrar till kunskapsuppbyggnad om olika skötselintensitet i lövskogsreservat. Genom att röja bort uppkommande granföryngring minskar risken för omfattande skötselåtgärder i framtiden.

På öarna ska inga skötselåtgärder utföras.

A. Halvöns västra del (mest bokdominerad)

En inledande åtgärd blir att röja bort smågran (riktmärke: diameter<5 cm) och att ringbarka grövre granstammar (riktmärke: diameter<15 cm). Åtgärden att ringbarka kan behöva delas upp på flera år, för att undvika stor mängd färsk granved på samma gång. Avverkning av stora granar bör undvikas. Om avverkning av stora granar sker ska stammen lämnas kvar. Större mängder ris och grenar bör om möjligt samlas ihop och eldas upp. Enstaka äldre, grova granar får stå kvar och ingå i lövbeståndet. Uppkommande granföryngring röjs bort vart femte år.

B. Halvöns östra del

En större andel gran kan tillåtas. En inledande åtgärd blir att vid grova och äldre lövträd röja bort smågran (riktmärke: diameter<5 cm) och eventuellt att ringbarka grövre granstammar. Större delen av den uppkommande granföryngring röjs bort vart tionde år.

Om uppföljningen av områdets naturvärden visar att ovanstående åtgärder (inom A och B) inte är tillräckliga på grund av att andelen gran bedöms vara för stor, kan det bli aktuellt att avverka större granar i syfte att främja lövskogsvärdena.

Utmärkning

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Friluftsliv och turism

Naturreseptatet bildas främst av naturvetenskapliga skäl, det vill säga för att skydda de stora naturvärden som är knutna till lövträd i olika successionsstadier och för att skydda fågellivet på kringliggande öar. För friluftslivet gäller därför att området får nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar med de restriktioner utöver allemansrätten som anges under reservatsföreskrifter i beslutet. Eldning får ske på udden Getudd i sydöstra delen av Skilsnäshalvön. Vedhämtning får inte ske i reservatet.

Tillgänglighet

Datum	Diarienummer	Sid
2001-03-05	231-11424-00 (f) 231-5071-00 (g)	6(7)

Området kan nås landvägen från vägen mellan Tännö och Dörarp eller från E4-avfarten vid Tännö-Toftaholm. Idag saknas en stig som leder besökarna genom skogen fram till halvön. Halvön är dessutom svårnådd vid högvattenstånd, eftersom landförbindelsen då är avskuren. Även vid andra tider under året behövs stövlar för att komma över torrskodd. Från sjösidan går folk iland huvudsakligen ute på Getudd.

Behovet av en parkeringsplats, och lämplig placering, utanför reservatet ska utredas inom två år efter det att reservatet har bildats, i samråd med berörda markägare och Vägverket. Om utredningen kommer fram till att en P-plats ska anläggas ska också en led röjas och markeras fram till Skilsnäshalvön. Ett alternativ som utreds är parkering vid E4-avfarten Tännö-Toftaholm och att led markeras utmed sjöstranden. Inom reservatet ska inga leder markeras. Någon form av bro eller liknande mellan fastlandet och Skilsnäs är inte aktuellt.

Information

Informationstavla sätts upp där man når reservatet från land, samt på ytterligare någon eller några lämpliga platser inom reservatet. Informations-tavlorna ska innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, natur och gällande föreskrifter. På småöarna kompletteras med skyltar om tillträdesförbud.

Dokumentation och uppföljning

En översiktlig kontroll av kvalitetsmålen ska ske i samband med den löpande tillsynen av reservatet. Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras.

En mer fördjupad uppföljning av naturvärdena i reservatet och de uppsatta kvalitetsmålen sker i samband med miljöövervakning av skyddade områden. En särskilt utarbetad uppföljningsmetodik håller på att tas fram av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Uppföljningen innehåller i stort följande moment (metoderna kan komma att modifieras något):

- Allmäninventering (enligt Naturvårdsverkets handbok för miljöövervakning)
- Bestånds- och ståndortsinventering (enligt Naturvårdsverkets handbok för miljöövervakning)
- Substratinventering (enligt Naturvårdsverkets handbok för miljöövervakning)
- Specifika uppföljningar på artnivå; vilka arter (förutom fågelarterna i kvalitetsmålen) och vilken metod är ej bestämt i dagsläget

Datum	Diarienummer	Sid
2001-03-05	231-11424-00 (f) 231-5071-00 (g)	7(7)

En första undersökning ska ha genomförts senast år 2004 och sedan ska uppföljning ske med tioårsintervall. Vid den första undersökningen bör även en inventering av kryptogamfloran genomföras.

Förutom uppföljning av områdets naturvärden ska besöksstryck och slitage dokumenteras och följas upp på lämpligt sätt.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

De båda Länsstyrelserna ska samråda med varandra om inventeringar, vetenskapliga undersökningar, anordningar för allmänheten, ändrad skötsel och dylikt.

Tillsyn

Länsstyrelsen i Jönköpings län ansvarar för tillsynen.

Finansiering

Anordningar för allmänheten, såsom framtagande och uppsättning av informationsmaterial och tavlor, parkeringsplats, samt utmärkning av reservatet bekostas av naturvårdsförvaltningen vid Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Bilagor

2a artlista

2b lista över åtgärder